§ 226

Svar på remiss Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Ärendenr 2026/848-1.3.1.5

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna socialförvaltningens remissvar på promemorian *Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare* och avge nedanstående som Luleå kommuns svar till Justitiedepartementet.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare, Ju2026/01662.

Sedan 2019 har ett snabbförfarande för unga lagöverträdare, kallat ungdomsspåret, testats. Målet är att polisförhör ska hållas inom en vecka efter brottet och att polisledda utredningar ska vara lagförda inom tio veckor. Försöket har lett till mer enhetliga och effektiva arbetssätt, vilket ger snabbare åtgärder från samhället på ungdomsbrott. Snabba insatser kan också bidra till att fånga upp social problematik och minska risken för fortsatt brottslighet. Därför föreslås nu att ungdomsspåret blir en permanent verksamhet.

Socialförvaltningens yttrande

Socialförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen. Förslagen ligger i linje med intentionerna i den nya socialtjänstlagen och harmonierar väl med förvaltningens utredningstider.

Socialförvaltningen har samtidigt identifierat ett antal frågor som bedöms viktiga att beakta.

Det finns behov av ett förtydligande av vad jourtid innebär i praktiken samt om en utvidgning av förfarandet kan medföra ett ökat antal förhör utanför ordinarie kontorstid. Det är även angeläget att klargöra i vilken omfattning detta kan komma att påverka beredskapsverksamheten.

Ungdomsteamet ser positivt på att processen kan genomföras snabbare, vilket gynnar familjerna och möjliggör en skyndsam hantering av straffvarningar.

Samtidigt bedöms de kortare ledtiderna inte vara tillräckliga för att förhandsbedömningar ska kunna genomföras inom 14 dagar.

Det har vidare framkommit att information i vissa fall riskerar att inte nå berörda parter och att återkoppling från samverkansaktörer inte alltid kommer socialtjänsten till del.

Verksamheten ser därför ett behov av tydligare kontaktvägar inom Polismyndigheten för att säkerställa en effektiv och rättssäker samverkan.

Sammanfattande ställningstagande
Luleå kommun tillstyrker i huvudsak förslagen i Ju2026/01662. Kommunen anser att det fortsatta arbetet med lagstiftningen bör beakta:

- Ett förtydligande av vad jourtid innebär i praktiken.
- Om en utvidgning av förfarandet kan medföra ett ökat antal förhör utanför ordinarie kontorstid.
- I vilken omfattning detta kan komma att påverka beredskapsverksamheten.
- Att de kortare ledtiderna inte bedöms vara tillräckliga för att förhandsbedömningar ska kunna genomföras inom 14 dagar.
- Tydligare kontaktvägar inom Polismyndigheten för att säkerställa en effektiv och rättssäker samverkan.

Socialnämndens arbetsutskott har, 2026-10-15 § 83, föreslagit socialnämnden besluta att godkänna socialförvaltningens remissvar på promemorian *Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare* och avge ovanstående som Luleå kommuns svar till Justitiedepartementet.

Sammanträdet
Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag under proposition och finner att socialnämnden bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet
Bakgrund
Det är viktigt att brott utreds och lagförs snabbt, effektivt och rättssäkert. En kortare lagföringsprocess gynnar både de berörda och rättsväsendets resursanvändning, samtidigt som den stärker allmänhetens trygghet och förtroende. För att förbättra rättskedjans effektivitet införde regeringen 2017 en

försöksverksamhet med snabbförfarande i brottmål. Genom nya arbetssätt, verktyg och ökad samverkan skapades en mer sammanhållen process mellan berörda myndigheter. Sedan 2019 finns även ett särskilt snabbförfarande för lagöverträdare under 18 år, det så kallade ungdomsspåret. År 2020 tillsattes utredningen om snabbare lagföring för att utreda ett permanent snabbförfarande i brottmål. Utredningens betänkande (SOU 2021:46) låg till grund för flera lagändringar som presenterades i propositionen Snabbare lagföring av brott (2021/22:279), bland annat krav på skyndsam handläggning i domstol och nya delgivningsregler. Regeringen valde dock att inte permanenta ungdomsspåret vid den tidpunkten, utan i stället förlänga och utvidga försöksverksamheten. Sedan dess har ungdomsspåret successivt införts i hela landet och ska under året tillämpas i samtliga polisregioner. Försöksverksamheten pågår till och med den 31 december 2026.

Promemorians förslag
Promemorian föreslår att det så kallade ungdomsspåret, som sedan 2019 har bedrivits som försöksverksamhet, ska införas permanent i rättsväsendet från den 1 januari 2027. Syftet är att säkerställa att unga lagöverträdare möts av en snabb och tydlig reaktion från samhället, där tiden mellan brott, utredning och lagföring minimeras. Erfarenheterna från försöksverksamheten visar att arbetssättet har lett till en mer enhetlig, effektiv och kvalitativ hantering av ungdomsärenden samt förbättrad samverkan mellan berörda myndigheter.

Ungdomsspåret omfattar i huvudsak ingripandebrott där den misstänkte är under 18 år och har anträffats i anslutning till brottet. Arbetsmetoden bygger på att polisen snabbt genomför centrala utredningsåtgärder, såsom att säkra bevisning, förhöra vittnen, kontakta vårdnadshavare och socialtjänst samt planera det fortsatta utredningsarbetet. Målsättningen är att den unge ska höras inom en vecka från brottet eller ingripandet om förhör inte kan hållas direkt, samt att polisledda ärenden ska lagföras inom tio veckor. Enligt promemorian skapar detta bättre förutsättningar för tidiga sociala insatser och minskar risken för fortsatt brottslighet och etablering i kriminella miljöer.

För att permanenta verksamheten föreslås att en ny bestämmelse, 3 c §, införs i förundersökningskungörelsen (1947:948). Bestämmelsen innebär att brottsutredningar mot personer som inte fyllt 18 år får ingå i ett särskilt snabbförfarande och att dessa ärenden ska märkas upp särskilt. Regleringen motsvarar den ordning som redan finns för snabbförfarandet för vuxna men anpassas till de särskilda förutsättningar som gäller för unga lagöverträdare.

Promemorian föreslår också att den myndighetsgemensamma samverkan som byggts upp under försöksverksamheten ska fortsätta och regleras permanent. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården

och Rättsmedicinalverket ska även fortsättningsvis samverka för att möjliggöra snabbförfarandet. Bestämmelser om detta föreslås införas i respektive myndighets instruktion. Polismyndigheten ska även fortsättningsvis ha det övergripande ansvaret för att leda, samordna och utveckla arbetet, eftersom myndigheten har spelat en central roll i utvecklingen av arbetsmetoden.

En viktig del i förslaget är att bevara de strukturer för uppföljning, erfarenhetsutbyte och samverkan som etablerats under försöksperioden. De deltagande myndigheterna bedömer att fortsatt nationell och lokal samverkan, inklusive samarbete med kommunernas socialtjänster, är nödvändig för att upprätthålla kvaliteten i arbetet och för att ytterligare förbättra möjligheterna att nå de uppsatta tidsmålen.

Promemorian bedömer att förslagen kommer att leda till snabbare och mer rättssäkra processer för unga lagöverträdare, bättre möjligheter till tidiga stödinsatser samt ett effektivare resursutnyttjande inom rättsväsendet. Samtidigt bedöms reformen inte medföra några betydande kostnadsökningar utan kunna genomföras inom myndigheternas befintliga ekonomiska ramar. Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027, i direkt anslutning till att den nuvarande försöksverksamheten avslutas.

Dialog

Yttrandet har beretts inom socialförvaltningen med utgångspunkt i promemorians förslag och de behov som berör Individ och familjeomsorg (IFO) barn och unga.

Arbetsmarknad- och utbildningsförvaltningen (AUF) har valt att inte svara på remissen. AUF bedömer att skrivelsen inte direkt omfattar nämndernas (arbetsmarknads- och gymnasienämnden och barn- och utbildningsnämnden) ansvarsområden även om det kan påverka verksamheterna indirekt.

Beslutsunderlag

- Missiv - Remiss av promemorian Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare, SOC Hid: 2026.2495
- Promemoria - Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare, SOC Hid: 2026.2496
- Socialförvaltningens förslag till beslut gällande svar på remiss Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare, SOC Hid: 2026.3771
- Socialnämndens arbetsutskotts beslut, 2026-10-15 § 83, SOC Hid: 2026.3903

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, KLF 2026/1055
Justitiedepartementet